

ODPORNY (82) ai

Oba o jasne.

sg m N odporny (8). ◇ G odporn(e)go (2). ◇ D odporn(e)mu (3). ◇ A odporn(e)go (3), odporny (2). ◇ I odpornym (6). ◇ f N (*attrib*) odporną (9), odporna (1); -ã : -a *GroicPorz* (8:1). ◇ G odporn(e)j (5). ◇ D odporn(e)j (2). ◇ I odporną (1). ◇ L odporn(e)j (2). ◇ V odporną (1). ◇ n D odporn(e)mu (1). ◇ A odporn(e) (1). ◇ pl N m pers odporni (11). *subst* odporni (1) [*cum N*: ciało z duszą]. ◇ G odpornych (5). ◇ D odpornym (3). ◇ A m pers odporn(e) (4). ◇ I m odpornymi (6), odporn(e)mi (1); -ymi : -(e)mi *BibRadz* (3:1). ◇ L odpornych (1). ◇ V m pers odporni (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Nieposłuszny, krnąbrny, hardy; przestępujący nakazy; buntujący się, uparcie trwający w błędzie; rebellis PolAnt, Modrz, Calag; durus PolAnt; inoboediens Calag* (54) : Návroc fię odporna Izráel Mowi Pan *BibRadz Ier* 3/12; O fynowie odporni návróćcie fię mowi Pan *BibRadz Ier* 3/14, *Is* 48/8, *Ier* 3/11, 22, *Thren* 3/42, I 428d *marg*; *WujJud* 215; *CzechRozm* 30v, 79v, 188; kto fię nádyma rządząc lud podły á proflty/ temu niedořtanie fercá do rządzenia ludu pyřznego á odpornego. *ModrzBaz* 47v; iż w ludziách řwiátá te⁸⁰ y fynách odpornych on [*szatan*] ma fwoię zwierzchnořć y mieřzkánie. *CzechEpPORz* **4v; *NiemObr* 72.

odporny komu, czemu (18): Modlitwá kořciolá řwiętego áby Pan złe/ vporne/ á nádęte ludzi odporne řlowu iego/ řtłumić raczył. *LubPs* eev *marg*, Y5, Z3v, cc3v; od onego dnia iákořcie z Egiptřkiej řiemie wyřzli/ áżeřcie tu ná to mieyřce przyřzli/ byliřcie Pánu odpornemi. *BibRadz Deut* 9/7; Synym wychował y wywyřzyl/ á oni fię mnie odpornymi řtali. *BibRadz Is* 1/2; bo Sedekiařz odpornym był Krolowi Bábilońkiemu. *BibRadz Ier* 52/3, *Deut* 9/23, 24, 2.*Par* 35/21, *Os* 11/7; Ezáiařz/ widząc Krolá przemierźłego/ y Bogu odpornego [...] ták mowi *CzechRozm* 131v, 75v, 104, 201; [*mówi*] o niewyřłowionej złořci ludu Izráelřkiego/ Chriřtuřowi odpornego *CzechEp* 157, 18; *ArtKanc* A13.

odporny przeciw(ko) komu (3): Ieroboám fyn Nábáthow řlugá Sálomoná [...] powřtał/ á był odpornym przeciw pánu řwemu. *BibRadz 2.Par* 13/6, *Ps* 5/11; *BudBib 2.Par* 36/13.

odporny w czym (1): Wřřlyřcy co z ich narodow będą powřtawáli/ Aby teř fynom fwoim toř opowiedáli/ [...] iżby fie odporni tu ni w czym nye řtáli *LubPs* R6.

W połączeniach szeregowych (2): *BibRadz* I 106a *marg*; tedyby więřza zelżywořć miała być/ rozmáwiác fie z námi ludzmi grzeřznymi/ odpornymi y nie pořłuznymi. *CzechRozm* 17v.

W przeciwstawieniu: »powolny i posłuszny ... odporny« (1): czynił tho przez Moyřeřzá nie przez powolnego/ y pořłuznego/ ále odpornepornego [!] y bárzo fie wymáwiáiącego *CzechRozm* 104.

W porównaniu (1): Abowiem Izráel řthał fię odpornym iáko iáłowicá nie okrocona *BibRadz Os* 4/16.

W charakterystycznych połączeniach: *faryzeusze odporni(-y)*, *grzesznik*, *krol* (2), *lud* (3), *ludzie* (6), *mniszy*, *niewiernicy*, *sędziowie*, *synowie* (4), *wszetecznicy*, *Bogu (rozkazaniu Pana Boga) odporny* (5), *Chryřtusowi (wzywaniu Chryřtusowemu)* (2), (*przeciřko*) *krolowi* (2), (*przeciw*) *Panu* (4), *słowu* (2), *řwiętej woli*.

Szeregi: »odporny, (i) hardy« [szyk 1:1] (2): *Calag* 569a; obiecuie obiemá zaráz/ dáć sceptrum żelázne przeciw hárdym y odpornym Krolom y Sędziom *CzechEp* 287.

»odporny, (i) nieposłuszny« [szyk 3:1] (4): *CzechRozm* 72v, 74v; *Calag* 526a; [...] iákoby życząc grzeźnikowi odpornemu y niepośłufznemu/ zátřacenia ták cíelefnego/ iáko y duźnego. *CzechEp* 30. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»odporny i niewierny« (1): Ty fą ftráfzliwe grozy náprzećiwko odpornym y niewiernym ludziom. *BibRadz II* 138a *marg.*

»odporny a sprzećiwny« (1): MOdlitwá Kościoła fwięthego ná fwiecie wzgárdzonego od złey á fáłefzney bráciey/ kthorzy fą odporni á sprzećiwni słowu miłego Bogá. *LubPs* cc3v.

»odporny i swowolny« (1): Iż fie ták BOgu fpodobáło/ mądrość fwą/ y fądy fwe/ rozumem ludzkim nieogárnione/ przed ludźmi zwáfzczą świátá tego odpornymi y fwowolnymi zákryć *CzechRozm* 170v.

W przem (5) : Wyciągni przeciw ziemi odporney/ y owśzem przeciw mieźkáiącym w niey/ ábyś ie náwiedził *BibRadz Ier* 50/21, 2.*Par* 35/21, *Ez* 3/27; odłożá ná ftronę grzbiet fwoy ták odporny fpołu z złościwemi fpráwámi fwemi/ pámiętáiąc co fię telz dziáło z oycy ich/ ktorzy grzeźyli przeciw Pánu. *BudBib Bar* 2/29; Rozfádki fwe fpráwiedliwe/ iáko ftrzáły ogniwe/ wypuścił przeciw fercu złemu/ Bogu á prawdźie odpornemu. *ArtKanc* A13.

α. *W funkcji rzeczownika* (2) : 4. Okázuiąc rozmaite fpofoby kthorych vżywał [*Pan*]/ y vżywa wybawiáiąc fwe wierne z niezczęćcia [...]. 9. Przepufzczáiąc fzczęćcie y niezczęćcie/ chcąc ie przywieć ku sobie. 11 A karząc odporne. *BibRadz Ps* 106 *arg*; *SarnStat* 412.

a. *Będący objawem nieposłuszeństwa [komu]* (1) :

Wyrażenie: »bontowanie odporne« (1): ták będąc w vftháwicźney pracy á ćwiczeniu/ [...] fpołącznych fchodow ná bontowanie odporne ftárźszym swoim/ mieć nie będą. *BielSpr* 26.

2. *Sprzeciwiający się, przeciwdziałający; refutatorius, repugnatorius Cn* (3) :

odporny komu, czemu (2): [*Cesarz Kaligula*] Był też odporny Senatowi Rzymśkiemu *BielKron* 141, 402; [Rady i urzędnicy koronni, nadworni. Niech będą, chciałiby pan brać na kiel, odporni *PismaPolit* 33].

odporny w czym (2): [*Gliński*] chciał potáiemnie zamki krolewkie ofádźić swoimi/ á Kfiędzem wielkim Lithewfkim być/ ná co iuz wiele śláchty był sobie z ołdował/ chcąc to pierwey przewieć na krolu/ áby był wzyął gárdło dwiemá álbo trzemá/ ktorzy byli w tym Glińkiemu odporni. *BielKron* 402; *CzechRozm* 77v.

3. *Niezgodny, sprzeczny [w tym: komu, czemu]* (4) (5) : mowić [że przed narodzeniem Jezusa był inny syn] z onymi Pátryárchámi y infzymi ludźmi wieku przefzłego/ ieft rzeczą pletliwą y piřmu ś. odporną. *CzechEp* 190, 254, 277.

odporny w czym (1): co fię tknie Ianá/ ktore⁸⁰ oni od trzech infzych [*ewangelistów*] odłaczyc vříluia; tedy y ten/ trzem pierwfzym ni wczym nie był [...] odporny: áni co różnego od nich piřał *CzechEp* 303.

W przeciwstawieniu: »sworny ... odporny« (1): WSzyfcy ludzie obaczayćie/ iák duźá z cíáłem boiue/ tu w tym to czefnym żywoćie/ nie będąc z sobą fworni/ cíáło z duźą odporni. *ArtKanc* S3v.

4. *Będący przeciwnego zdania, lubiący się sprzeciwiać; contrarius, refutatorius, repugnatorius Cn* (3) : Wszakże aby kto odporny nie rzekł żeby się tu Zyd zagrześć miał gdyby się y ná ty mieysćá odpowiedzieć nieco nie miało/ tedy y tych omijać niechęć. *CzechRozm* 137v.

Szereg: »swarliwy a odporny« (1): ná czym [...] káždy wierny przeftać y wfpokoić się może/ á fwarliwi y odporni ludzie nie tylko ná tym/ ále by im y ániół z niebá mowił nigdy się nie wfpokoią/ áni im żaden nigdy dofyć wczyni. *CzechRozm* 138v.

α. *W funkcji rzeczownika* (1) : Ná czym áczby iuż pobożnemu [...] dofyć było: wszakże dla odpornych y tego iefzcze zaráz dołożę/ iż [...] *CzechEp* 282.

5. *praw. Będący odpowiedzią na oskarżenie* (1) : Pofeł Krolá Polkiego/ ácz tu odporny ípifeł wkazał/ ále niedowiodł. *BielKron* 232v.

6. *praw. Pozwany* (16) :

Zestawienie: »strona, persona odporna« = *advocatio, defensor, reus Cn* [szyk 9:7] (14:2): ODporna ítroná tá ieft/ przeciw ktorey bywa íkárgá v Sądu. *GroicPorz* f3; wtey mierze nie ledá rzecz ítrony odporney zá odpowiedź ma być poczytaná/ ále tá tylko/ ktora ieft prawie ná żalobę wczynioná. *GroicPorz* t3, f3v, í2v, í3, t, t4v (12).

~ *Szeregi*: »(tak) powodny, (jako) odporny« (3): OPrawy zową przeftreżenie w prawie obudwu ítron/ ták powodney iáko odporney. Powodney przed główną żalobą/ Odporney przed główną odpowiedzią. *GroicPorz* t4v, e3v.

»odporny albo pozwany« (1): O Odporney/ álbo pozwány Perfonie. *GroicPorz* f3. ~

Synonimy: 1. *buczny, butny, hardy, krnąbrny, nieposłuszny, nieunoszony, ociapły, ociętny, oczętały, przeciwny, sprzeciwny, sprzeczny, swowolny, śmiały, twardoszejny, twardousty, uporny, zatwardziały, zuchwały*; 4. *swarliwy*; 6. *odporca, oskarżony, pozwany*.

Cf **NIEODPORNÝ**